

Projekt z dnia 15 listopada 2010 r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾**

z dnia .....2010 r.

**w sprawie szczegółowego sposobu i trybu kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania
i pobytu nieletnich w domach pomocy społecznej**

Na podstawie art. 82 § 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178), zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowy sposób i tryb kierowania nieletnich upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim, zwanych dalej „nieletnimi”, do domów pomocy społecznej o których mowa w art. 6 pkt 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.²⁾);
- 2) szczegółowy sposób i tryb przyjmowania nieletnich do domów pomocy społecznej;
- 3) szczegółowy sposób i tryb przenoszenia nieletnich w domach pomocy społecznej;
- 4) szczegółowy sposób i tryb zwalniania nieletnich z domu pomocy społecznej;
- 5) pobyt nieletnich w domach pomocy społecznej;
- 6) organ odpowiedzialny za kierowanie nieletnich do odpowiedniego domu pomocy społecznej;
- 7) formy opieki zapewnianej nieletnim w domach pomocy społecznej.

---

¹⁾ Minister Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 216, poz. 1598)

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały opublikowane w: Dz. U. z 2009 r., Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706, Nr 221, poz. 1738 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 66, poz. 554, Nr 81, poz. 527 i Nr 125, poz. 842.

§ 2.

1. Organem odpowiedzialnym za kierowanie nieletnich do domów pomocy społecznej, w celu realizacji orzeczenia sądu rodzinnego, jest organ gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania nieletniego w dniu jego kierowania do domu pomocy społecznej.

2. Nieletniego umieszcza się w domu pomocy społecznej przeznaczonym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, zwanym dalej „domem pomocy społecznej”, mieszczącym się w miarę możliwości najbliżej jego miejsca zamieszkania. O fakcie umieszczenia w domu należy niezwłocznie powiadomić sąd rodzinny, który wydał orzeczenie o umieszczeniu.

§ 3.

Sąd rodzinny niezwłocznie przesyła organowi odpowiedzialnemu za skierowanie nieletniego do domu pomocy społecznej prawomocny odpis orzeczenia o umieszczeniu nieletniego w domu pomocy społecznej oraz dokumenty znajdujące się w posiadaniu sądu, mogące pomóc w sprawowaniu opieki nad nieletnim, w szczególności organ odpowiedzialny za skierowanie powinien mieć dostęp do informacji zebranych w trakcie wywiadu środowiskowego, o którym mowa w art. 24 § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, zwanej dalej „ustawą”, oraz opinii wydanej w trybie art. 25 lub 25a ustawy.

§ 4.

Wydanie decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej nie wymaga złożenia wniosku o skierowanie do domu pomocy społecznej. Rodzinny wywiad środowiskowy, o którym mowa w art. 107 ust. 1 ustawy, o której mowa w § 1 pkt 1, może zostać sporządzony po wydaniu decyzji o skierowaniu, jednakże nie później niż w ciągu 1 miesiąca od daty wydania decyzji o skierowaniu.

§ 5.

Na podstawie decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej nieletniego umieszcza się w domu pomocy społecznej niezwłocznie, a w wyjątkowych przypadkach poza kolejnością.

§ 6.

Decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy prowadzącej dom pomocy społecznej lub starosta powiatu prowadzącego dom pomocy społecznej, do którego został skierowany nieletni.

§ 7.

1. Formy opieki sprawowanej w domu pomocy społecznej określają szczegółowo przepisy o pomocy społecznej.

2. Dom pomocy społecznej, w którym umieszczani są nieletni, zapewnia również:

- 1) izolację nieletniego przed niewskazanymi kontaktami z osobami z zewnątrz;
- 2) indywidualną opiekę pedagoga, psychologa oraz terapeuty;
- 3) dostęp do świadczeń zdrowotnych udzielanych przez specjalistów z zakresu psychiatrii lub neurologii w ramach świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

§ 8.

1. Nieletniego do domu przyjmuje dyrektor domu pomocy społecznej lub upoważniony pracownik.
2. Po przyjęciu nieletniego do domu pomocy społecznej dyrektor lub upoważniony pracownik w obecności przedstawiciela prawnego lub opiekuna prawnego przeprowadza z nieletnim rozmowę, o ile stan zdrowia nieletniego na to pozwala. W rozmowie powinien uczestniczyć psycholog. Podczas rozmowy informuje się w sposób przystępny dla nieletniego o warunkach pobytu w domu pomocy społecznej.

§ 9.

Przy przyjęciu do domu pomocy społecznej nieletni poddawany jest badaniu internistycznemu i w razie konieczności psychiatrycznemu. O konieczności badania psychiatrycznego decydują wspólnie lekarz internista i psycholog.

§ 10.

Przewóz nieletniego do domu pomocy społecznej, w którym został umieszczony zapewnia placówka, z której nieletni jest przewożony do domu pomocy społecznej. Jeżeli przewóz nieletniego następuje z domu rodzinnego przewóz zapewnia dom pomocy społecznej, w którym umieszczony został nieletni.

§ 11.

1. Przeniesienie nieletniego do innego domu pomocy społecznej lub placówki innego rodzaju możliwe jest jedynie za zgodą sądu rodzinnego.
2. Z wnioskiem o przeniesienie, o którym mowa w ust. 1, występuje do właściwego sądu dyrektor domu pomocy społecznej, w którym nieletni przebywa. We wniosku należy podać powody uzasadniające konieczność przeniesienia nieletniego do innej placówki lub domu, dołączyć kopię orzeczenia sądu o umieszczeniu w domu pomocy społecznej i opinie, o których mowa w § 3, oraz ewentualnie inne opinie specjalistyczne, o których mowa w ustawie.
3. O przeniesienie do placówki innego rodzaju lub domu może wystąpić również nieletni, przedstawiciel ustawowy, opiekun nieletniego oraz prokurator. W takich przypadkach dom pomocy społecznej, w którym przebywa nieletni, przesyła sądowi wniosek oraz dokumentację, o której mowa w ust. 2, wraz z opinią dyrektora domu pomocy społecznej.

§ 12.

Przewóz nieletniego do innego domu pomocy społecznej lub placówki innego rodzaju, w celu realizacji orzeczenia sądu o przeniesieniu nieletniego, zapewnia dom pomocy społecznej, z którego nieletni jest przenoszony.

§ 13.

Dyrektor domu pomocy społecznej niezwłocznie powiadamia policję, sąd rodzinny oraz przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego o samowolnym oddaleniu się nieletniego z domu pomocy społecznej lub o dokonaniu przez niego czynu zabronionego.

§ 14.

Nieletni przebywa w domu pomocy społecznej do dnia określonego w orzeczeniu sądu lub do czasu, gdy umieszczenie ustaje z mocy prawa.

§ 15.

Nieletni przebywający w domu jest obowiązany w miarę swych możliwości wynikających ze stanu psycho-fizycznego:

- 1) przestrzegać ustalonego indywidualnego planu wsparcia o którym mowa w przepisach w sprawie domów pomocy społecznej,
  - 2) przestrzegać zasad współżycia społecznego,
  - 3) przestrzegać zasad bezpieczeństwa na terenie domu,
  - 4) stosować się do poleceń personelu,
  - 5) poprawnie traktować inne osoby,
  - 6) dbać o stan zdrowia i higienę osobistą,
  - 7) dbać o kulturę osobistą i kulturę słowa,
- chyba że jego stan zdrowia bądź zdolność pojmowania to uniemożliwia.

§ 16.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 31 grudnia 2010 r.³⁾.

**MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

W porozumieniu

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

---

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 6 maja 1983 r. w sprawie zasad pobytu nieletnich w zakładach społecznych służby zdrowia i zakładach pomocy społecznej (Dz. U. Nr 26, poz. 129), które na mocy art. 2 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 91, poz. 1010) utraciło moc z dniem 30 października 2001 r.

UZASADNIENIE

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego sposobu i trybu kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w domach pomocy społecznej jest realizacją dyspozycji art. 82 § 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178). Rozporządzenie to regulując kwestie związane z zapewnieniem nieletnim niepełnosprawnym intelektualnie w stopniu głębokim, których rodzice są niewydolni opiekuńczo i wychowawczo, całodobowej opieki w domach pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie tworzy przesłanki do zorganizowania im bezpiecznych i godnych warunków życia i rozwoju. Umieszczanie nieletnich głęboko niepełnosprawnych intelektualnie w domach pomocy społecznej na podstawie orzeczenia sądu rodzinnego ma zapewnić możliwość przeciwdziałania ich demoralizacji i popełniania przez nich czynów karalnych, jest formą ochrony nieletnich przed przemocą, okrucieństwem i negatywnymi wpływami środowiska, w którym przebywają, oraz ma na celu zagwarantowanie im właściwej opieki. Należy w tym miejscu zauważyć, że do domów pomocy społecznej będą kierowani jedynie nieletni upośledzeni w stopniu głębokim. Osoby upośledzone w stopniu głębokim są to osoby o zaburzonych procesach orientacji, z zaburzoną sprawnością postrzegania, u których zapamiętywanie i uczenie się jest praktycznie niemożliwe. Nie wykształcone są procesy intelektualne i myślenie, a ruchy są automatyczne, stereotypowe, nie służące wykonywaniu czynności. Osoby upośledzone umysłowo w stopniu głębokim najczęściej wykazują brak objawów życia uczuciowego i przejawów samodzielności. Dzieci upośledzone umysłowo w stopniu głębokim zwolnione są z obowiązku szkolnego, wymagają stałej opieki i pielęgnacji.

Ze względu na specyfikę osób jakiej dotyczy wprowadzana regulacja upraszcza się stosowane dotychczas procedury umieszczania nieletnich w domach pomocy społecznej, jak również zapewnia szybszą realizację orzeczenia sądu rodzinnego, m. in. przez: wyeliminowanie konieczności złożenia wniosku o skierowanie nieletniego do domu pomocy społecznej, jak również przez wprowadzenie możliwości późniejszego przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego. Projekt przewiduje, że nieletni, w przypadku których sąd rodzinny orzekł o konieczności umieszczenia w domu pomocy społecznej umieszczani są w domu pomocy społecznej niezwłocznie i w szczególnie uzasadnionych przypadkach - poza kolejnością.

Wskazane zostały podmioty odpowiedzialne za skierowanie oraz umieszczenie nieletniego w domu pomocy społecznej: organem właściwym do skierowania nieletniego – będzie organ gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania nieletniego w dniu jego kierowania. Decyzję o umieszczeniu wydaje organ jednostki prowadzącej dom pomocy społecznej do którego został skierowany nieletni, przy czym nieletni może przebywać jedynie w domu pomocy społecznej przeznaczonym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Rozporządzenie uściśliło wzajemne obowiązki dotyczące przepływu dokumentów oraz informacji na temat nieletniego pomiędzy właściwym sądem rodzinnym, organem kierującym oraz dyrektorem domu pomocy społecznej, w którym to został umieszczony nieletni. Określony został również krąg podmiotów mogących wystąpić do sądu rodzinnego z wnioskiem o przeniesienie nieletniego do innej placówki oraz procedura takiego przeniesienia.

Uregulowane zostały również dodatkowe – poza tymi, które obowiązują na mocy innych przepisów określających standardy świadczonych usług przez domy pomocy społecznej – wymogi, które muszą spełniać domy pomocy społecznej, do których mają być kierowani nieletni. Mają one na celu zagwarantowanie efektywnej opieki i ochrony przed demoralizacją nieletniego.

Rozporządzenie określa również szczegółowo procedurę przyjęcia nieletniego do domu – tak aby miał on jak największą świadomość – w ramach możliwości (o ile takowe w przypadku osób upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim w ogóle istnieją) - przysługujących mu praw i obowiązków jak również by umożliwić zapewnienie nieletniemu jak najlepszą pomoc i opiekę. Należy przy tym zauważyć, że o formach opieki stanowią przepisy o pomocy społecznej.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt ustawy został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (www.mpips.gov.pl/bip/).

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu

funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Termin wejścia w życie rozporządzenia ustalony na dzień 31 grudnia 2010 r., wynika z konieczności zapewnienia możliwie jak najszybszej realizacji delegacji ustawowej.

Ocena skutków regulacji:

1. Podmioty których dotyczy proponowana regulacja:

Jednostki samorządu terytorialnego właściwe w sprawach kierowania nieletnich do domów pomocy społecznej (gminy) oraz prowadzące domy pomocy społecznej przeznaczone dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz sądy rodzinne.

W skali kraju liczba domów dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie wynosi 83. Liczba miejsc którymi dysponują te domy to 6228. Przy czym należy zauważyć, iż tylko 1/3 domów prowadzonych jest przez samorząd powiatowy a pozostała część prowadzona jest przez podmioty niepubliczne. Najwięcej tego typu domów zlokalizowanych jest na terenie województwa śląskiego (aż 12), a najmniej (tylko 1) znajduje się na terenie województwa zachodniopomorskiego.

2. Skutki dla sektora finansów publicznych, w tym budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Regulacja ma charakter doprecyzowujący, nie zmienia się dotychczasowa właściwość podmiotów finansujących przedmiotowe działania więc regulacja nie rodzi dodatkowych skutków finansowych jak nie modyfikuje dotychczas istniejących.

3. Wpływ na rynek pracy.

Proponowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

4. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny.

Proponowana regulacja nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

5. Wpływ na konkurencyjność, przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Wejście w życie projektu nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Konsultacje społeczne.

Projekt będzie wysłany do konsultacji społecznych do następujących organizacji:

1. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
2. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”,
3. Sekcja Krajowa Pracowników Pomocy Społecznej NSZZ „Solidarność”,
4. Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia,

5. Związek Nauczycielstwa Polskiego, Forum Związków Zawodowych,
6. Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej,
7. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych,
8. Stowarzyszenie Samorządowych Ośrodków Pomocy Społecznej FORUM,
9. Business Centre Club,
10. Związek Rzemiosła Polskiego.

Projekt zostanie przedstawiony Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.